

«3 МОВАЙ ТРЭБА ПРАЦАВАЦЬ ДАЛІКАТНА»

(Закачанне. Пачатак на 1-й стар.)

У адным са сваіх выступленняў Прэзідэнт адзначаў: «Захаваем нацыянальную мову — значыць, захаваем нацыю, а захаваем нацыю, значыць, захаваем дзяржаву». Таму развіццё навуковых даследаванняў у гэтай галіне павінна быць адным з дзяржаўных прыярытэтаў.

— Ці плануеце штосьці мяняць у дзейнасці інстытута?

— Хацелася б захаваць лепшыя традыцыі і ўкараніць інавацыі. У наступным годзе плануем завяршыць выданне і апублікаваць апошні, 38-ы, том «Гістарычнага слоўніка беларускай мовы». Гэтыя слоўнікі рыхтаваліся не адно дзесяцігоддз і ў іх максімальна поўна адлюстравана беларуская мова на XIV па XVIII стагоддзе — тая мова, што была дзяржаўнай у Вялікім Княстве Літоўскім. Многія старабеларускія словы не дайшлі да нашага часу, але захаваўшы іх з прозьвішч і народных гаворак. Другі, не менш важны праект — гэта завяршэнне выдання «Этымалагічнага слоўніка беларускай мовы» ў 15-ці тамах (у якім разглядаецца паходжанне слоў). Да інавацыі можна аднесці новы фундаментальны «Тлумачальны слоўнік беларускай мовы», у якім будзе сабрана каля 170 тысяч слоў, «Зводны слоўнік беларускіх народных гаворак» (электронны), які адлюструе лексічныя багачыны фактычна ўсіх рэгіёнаў Беларусі. У набыліжы час будзе створаны «Нацыянальны корпус беларускай мовы» аб'ёмам каля 80 000 000 словаў/выраўнаў. Нацыянальны корпус тэкстаў створаны ва ўсіх вядучых краінах свету, у тым ліку ва ўсіх славянскіх краінах, за выключэннем Беларусі. Гэтая праца дапаможа аптымізаваць вучэбны працэс школі ВНУ, працу вядучоў і рэдактараў. Акрамя таго, корпус знойдзе прымяненне пры вучэбным матэматычных мадэляў мовы і далейшым стварэнні праграм аўтаматычнай апрацоўкі тэкстаў, праграм сінтэзу маўлення, пры стварэнні праграм аўтаматычнага перакладу.

— Вы неш гадвалі пра намер пераводзіць справядлівасць іншых інстытутаў Нацыянальнай акадэміі навук на беларускую мову...

— Сама назва ўстаноў прадуаджджае наяўнасць нацыянальнага кампанента, які, натуральна, пачынаецца з мовы. Таму мы выступілі з ініцыятывай перавесці справядлівасць на беларускую мову ў інстытутах гуманітарнай скіраванасці: інстытутах гісторыі, філасофіі, сацыялогіі, эканомікі і Цэнтры даследаванняў беларускай мовы і культуры. Тым больш неабходны вопыт ужо ёсць: на пачатку 1990-х гадоў справядлівасць выклікала па-беларуску не толькі інстытуты гуманітарнага профілю, але і прыродазнаўчымі і нават тэхнічнымі. Вялікіх праблем не ўзнікала, бо тэрміналогія ў нас распрацавана. Многія памылкова думалі, што ў рускай мове яна больш дакладная, чым у беларускай. Насамрэч большасць тэрмінаў, калі разгледзець іх паходжанне, мае інтэрнацыянальны характар. Таму не трэба баяцца справядлівасць на нацыянальнай мове.

— У 1990-х гадах існавала такая практыка, калі за запавяненне працоўных журналу па-беларуску даваліся пэўныя грашовыя надбавкі. Ці варта пераймаць такія захады папулярызаванай мовы?

— Гэтакасама далучалі наставнікам, якія выкладалі на роднай мове свае прадметы. Чалавек прагматычны па сваёй натуре, а ў наш час тым больш. Я заўсёды кажу, што павінна быць матывацыя — і матэрыяльная падтрымка, натуральна, гэта вельмі добра. Тут не трэба казаць пра дыскрымінацыю рускай мовы, бо за ёй усё ж стаіць магнутая дзяржава, вялікія гісторыя і літаратура, шматмільённы народ. Таму, я думаю, у Беларусі

руская мова ад гэтага зусім не пацярпіць, а сродкам падтрымкі беларускай мовы гэта было б абсалютна нормальным.

— Як бы вы ацанілі сучасны стан беларускай мовы, параўноўваючы яе з тым, што было раней?

— Стан мовы, натуральна, мяняецца. 20 гадоў таму мы часта ўжывалі тэрмін «трасянка», мячочы на ўвазе жыхароў горада, якія прыязджалі з вёсак. Роднай для іх была акурат натуральна, жывая мова, але яны імкнуліся пераходзіць на рускую мову: нормы апошняй таксама добра не засвойвалі, але і ад мінулых ады-ходзілі — так і ўтваралася тая самая «трасянка». А цяпер гэты тэрмін мы можам ужываць у дачыненні да жыхароў сельскай мясцовасці, якія яшчэ 20 гадоў таму былі сапраўды носьбітамі беларускай мовы і яе дыялектаў. Бо сёння наша вёска мяняецца: ужо вырастае пакаленне, выхаванае на рускамоўным тэлебачанні і на рускамоўнай культуры. Беларуская літаратурная мова перамясцілася ў горад, але ўжо ў іншай якасці: сёння гэта мова творчай інтэлігенцыі, нацыянальнай эліты.

— Якія моўныя змены вы назіраеце?

— У сучаснай мове адбываюцца два супрацьлеглыя працэсы: тэндэнцыя да інтэрнацыяналізацыі (насыненне запазычанямі) і тэндэнцыя да нацыяналізацыі (узбагачэнне за кошт увядзення ва ўжытак дыялектнай лексікі, аднаўлення забытых слоў). Часам назіраецца суіснаванне двух, а то і трох варыянтаў — напрыклад, *гарбата і чай, фактар і чынік, вакалі і канікулы, дана і лецішча, кіёск і шалік*. Такіх варыянтаў налічваецца нават сотні. Прайдзе час, і мова сама адбярыць тое, што ў ёй прыжывецца лепш. Аднак назіраюцца і нежаданыя моманты, калі беларускія словы замяняюцца запазычанымі з іншых моў: напрыклад, *телефонная трубка — слухавка*.

— Як жа адвоніць, з'яўляецца слова новаторам або здаўна выкарыстоўвалася ў мове?

— Каб даць належную ацэнку слову, трэба прасачыць яго гісторыю: ці было яно ў старабеларускай мове, ці існавала ў гаворках, ці зафіксавана ў слоўніках 1920-1930-х гадоў, калі ішла актыўная беларусізацыя, або гэта слова штучна з'явілася ў апошняй дзесяцігоддзі? Нам сёння не трэба непакоіцца з-за слоў з рускай, польскай, украінскай моў, бо іх параўнальна няшмат, але трэба баяцца англа-амерыканізмаў, якія вельмі імкліва праінакюць у беларускую мову, выцягваючы спрадвечныя словы.

— У гарадскім асяроддзі сёння часта сталі ўжываць словы кітальту «філіжанка, фатэль, майткі». Як да іх ставіцца?

— Многія з гэтых слоў прыйшлі да нас праз польскую мову. Аднак успрымаць гэтага трэба спакойна. Забараніць ужыванне пэўных слоў, натуральна, ні хто не можа. А калі з часам яны ўвойдуць у шырокі ўжытак, знойдуць прыхільнікаў не толькі сярод пэўнай сацыяльнай групы, але і ў больш шырокага кола людзей.

— На вашу думку, чаму маладое пакаленне так зацікавілася вывучэннем мовы?

— Па-першае, там, што мы інтэграваны ў сусветную прасторы. І моладзь, з'яўляючыся самай дынамічнай часткай грамадства, бачыць, як іншыя народы ставяцца да сваіх моў і таксама пачынае атаясамляць сябе са сваёй краінай і нашымі адносінамі да нацыянальнай мовы. Па-другое, вельмі уплывае мода. Сёння, пачынаючы са звычайна рэкламы, зробленай па-беларуску, сацыяльнай рэкламы кітальту «Смак беларускі мовы», яна робіцца папулярнай. Гэта набывае прывабнасць і ў бізнэсе. На пасяджэнні беларускамоўны бізнесмен у прадстаўніці аўтазаправак «А-100», якія перайшлі на выкарыстанне ў прафесійнай мовы роднай моў, кажуць, што колькасць кі кліентаў павялічылася. Кіраўніцтва іншай аўтаправачнай сеткі таксама задумваецца, ці не перайсці і ім на беларускую?.. Бо гэта цікава і вабць многіх людзей.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.

дзей, то праблема ўвогуле будзе знятая і яны зоймуць сваё месца ў сучаснай мове. Лінгвісты павінны быць факталагамі: фіксаваць моўныя з'явы, а не дваіць іх ацэнку. Асабліва ўлічваючы, што наша мова знаходзіцца ў стане развіцця. Напрыклад, многія кажуць, што «рова» — гэта запазычанне, таму трэба казаць «веласіпед». Аднак апошняе слова таксама з'яўляецца запазычаннем — гэта лацінзм. Калі мы возьмем карту гаворак, то ўбачым, што палова нашага насельніцтва ўжывала першы варыянт, палова — другі. Таму абодва словы маюць права на жыццё.

— Калі казаць пра чысціню мовы і ўздацца той жа слоўніку старабеларускай лексікі, ці ёсць спосабы вяртання ў паўсудзённы ўжытак спрадвечных слоў?

— Нядаўна выкладчыца БДУ Ірына Галоненка абараніла доктарскую дысертацыю, у якой даказала перамясціць старабеларускія з сучаснай беларускай мовай. Бо да гэтага часу сцвярджалі: сувязі паміж мовай Вялікага Княства Літоўскага і беларускай літаратурнай мовай няма. Яна ж даказала, што перамясціць ёсць. Іншая справа, што захаваўся яна толькі ў вуснай форме. Нягледзячы на гэта, што 300 гадоў мова афіцыйна не ўжывалася, народ яе усё-такі захаваў. Нават проца пагартаўшы «Гістарычны слоўнік беларускай мовы», мы можам знайсці для сябе пэўныя лексічныя дыялекты. Спецыялісты абрунтоўваюць увядзенне некаторых старабеларускіх слоў для называння сённяшніх рэзаль і паняццяў. Напрыклад, варта прыняць пад увагу такія словы, як *лістоўня* «шмільца для захавання лістоў», *літасівец* «носьбіт літасі», *раскошнік* «чалавек, схільны да раскошнага жыцця», *цікавец* «даглыбіць чалавек». Неабходна папулярнаваць такія словы, бо гэта наша гістарычная багацце. Аднак нічога не трэба навязваць. З мовай варта працаваць далікатна, бо яна павінна кансалідаваць грамадства і ні ў якім разе не прыводзіць да канфрантацыі.

— Атрымліваецца, сёння мова знаходзіцца на шляху свайго фарміравання. Але хто ж з'яўляецца яе захавальнікам?

— Складаўся стэрэатып, што захавальнікамі беларускай мовы з'яўляюцца людзі сталага веку, што жывуць у вёсцы. Сапраўды, беларуская мова па-ранейшаму захоўваецца ў вёсцы. Аднак інтарсэ да яе сёння моцна расце ў гарадской моладзі. На курсах, якія актыўна з'яўляюцца ў сталіцы, кітальту «Мова з імбрэкам», «Мова нававо». «Моваведа», звычайна дае ўласці. І гэта дае надзею: калі мовай цікавіцца маладыя, значыць, яна будзе жыць.

— На вашу думку, чаму маладое пакаленне так зацікавілася вывучэннем мовы?

— Па-першае, там, што мы інтэграваны ў сусветную прасторы. І моладзь, з'яўляючыся самай дынамічнай часткай грамадства, бачыць, як іншыя народы ставяцца да сваіх моў і таксама пачынае атаясамляць сябе са сваёй краінай і нашымі адносінамі да нацыянальнай мовы. Па-другое, вельмі уплывае мода. Сёння, пачынаючы са звычайна рэкламы, зробленай па-беларуску, сацыяльнай рэкламы кітальту «Смак беларускі мовы», яна робіцца папулярнай. Гэта набывае прывабнасць і ў бізнэсе. На пасяджэнні беларускамоўны бізнесмен у прадстаўніці аўтазаправак «А-100», якія перайшлі на выкарыстанне ў прафесійнай мовы роднай моў, кажуць, што колькасць кі кліентаў павялічылася. Кіраўніцтва іншай аўтаправачнай сеткі таксама задумваецца, ці не перайсці і ім на беларускую?.. Бо гэта цікава і вабць многіх людзей.

Полнае найменаванне:	Совместное открытое акционерное общество «Парфюмерно-косметическая фабрика «МОДУМ — НАША КОСМЕТИКА»		
Улічальны нумар налічальніцка:	100092830		
Адрас:	220007, г. Минск, ул. Володаро, 6/6-5		
Полнае ф.і.о. рукводзіцеля:	Скуратович Ирина Викторовна		
Полнае ф.і.о. і.о. гл. бухгалтэра:	Синица Виолета Викторовна тел. 327-22-11; 220-22-33		

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС

на 31 декабря 2015 года единица измерения: млн. руб.

Активы	Код строки	На 31 декабря 2015 года	На 31 декабря 2014 года
I. ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
Основные средства	110	11 011	7 934
Нематериальные активы	120	10	14
Доходные вложения в материальные активы	130	16	-
Вложения в долгосрочные активы	140	1 642	1 471
Долгосрочные финансовые вложения	150	1 216	356
ИТОГО по разделу I	190	13 895	9 775
II. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
Запасы	210	42 073	34 811
В том числе:			
материалы	211	19 737	14 582
незавершенное производство	213	1 121	209
готовая продукция и товары	214	21 215	20 020
Расходы будущих периодов	230	1 036	857
Налог на добавленную стоимость по приобретенным товарам, работам, услугам	240	161	326
Краткосрочная дебиторская задолженность	250	27 953	19 996
Денежные средства и их эквиваленты	270	5 274	4 459
ИТОГО по разделу II	290	76 497	60 449
БАЛАНС	300	90 392	70 224

Собственный капитал и обязательства

III. СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ	Код строки	На 31 декабря 2015 года	На 31 декабря 2014 года
Уставный капитал	410	11 799	11 799
Резервный капитал	440	748	748
Добавочный капитал	450	17 882	13 208
Неоплаченная часть (долей в уставном капитале)	460	31 801	31 800
Чистая прибыль (убыток) отчетного периода	470	12 863	-
ИТОГО по разделу III	490	75 093	57 555
IV. ДОЛГОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
Долгосрочные кредиты и займы	510	-	-
ИТОГО по разделу IV	590	-	-
V. КРАТКОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
Краткосрочные кредиты и займы	610	-	-
Краткосрочная кредиторская задолженность	630	14 226	12 669
В том числе:			
по поставкам, подрядчикам, исполнителям	631	10 927	10 593
по авансам полученным	632	282	39
по налогам и сборам	633	2 292	1 009
по социальному страхованию и обеспечению	634	98	261
по оплате труда	635	611	758
прочим кредиторам	638	16	9
Доходы будущих периодов	650	1 073	-
ИТОГО по разделу V	690	15 299	12 669
БАЛАНС	700	90 392	70 224

Дата проведения годового общего собрания акционеров, на котором утверждался годовой бухгалтерский баланс за отчетный год

25.03.2016 года

Основные виды продукции или виды деятельности, по которым получено 20 и более процентов выручки от реализации товаров, продукции, работ, услуг: Производство парфюмерно-косметической продукции

По мнению ЗАО «Аудит-Эксперт» бухгалтерская (финансовая) отчетность ООО «Парфюмерно-косметическая фабрика «Модум — наша косметика», сформированная в соответствии с требованиями законодательства Республики Беларусь, по бухгалтерскому учету и отчетности, достоверно во всех существенных аспектах отражает финансовое положение общества на 31 декабря 2015 г. и результаты его финансово-хозяйственной деятельности за 2015 г., при этом совершенные обществом финансовые (хозяйственные) операции соответствуют законодательству.

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ за январь-декабрь 2015 года

Наименование показателей	Код строки	За январь-декабрь 2015 года	За январь-декабрь 2014 года
Выручка от реализации продукции, товаров, работ, услуг	010	87 423	87 702
Себестоимость реализованной продукции, товаров, работ, услуг	020	(47 790)	(55 745)
Валовая прибыль (010 — 020)	030	39 633	31 957

Информация о результатах финансово-хозяйственной деятельности открытого акционерного общества «Дорожно-строительный трест № 3» за 2015 г.

Адрес: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23. Т/ф. 28-41-00. УНП 700049607

Генеральный директор: Тимофеев Григорий Семенов
Главный бухгалтер: Емельянова Екатерина Адамовна

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС

Активы	Код строки	На 31 декабря 2015 года	На 31 декабря 2014 года
I. ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
Основные средства	110	249 121	203 835
Нематериальные активы	120	1 098	1 084
Доходные вложения в материальные активы	130	-	-
В том числе:			
инвестиционная недвижимость	131	-	-
предметы финансовой аренды (лизинга)	132	-	-
прочие доходные вложения в материальные активы	133	-	-
Вложения в долгосрочные активы	140	1 273	1 741
Долгосрочные финансовые вложения	150	7	7
Отложенные налоговые активы	160	2	2
Долгосрочная дебиторская задолженность	170	2 855	2 669
Прочие долгосрочные активы	180	1 257	1 420
ИТОГО по разделу I	190	255 613	210 758
II. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
Запасы	210	88 116	71 785
В том числе:			
материалы	211	60 850	46 058
животные на выращивании и откорме	212	-	-
незавершенное производство	213	24 657	22 555
готовая продукция и товары	214	2 609	3 172
товары отгруженные	215	-	-
Прочие запасы	216	-	-
Долгосрочные активы, предназначенные для реализации	220	-	-
Доходы будущих периодов	230	5 191	733
Налог на добавленную стоимость по приобретенным товарам, работам, услугам	240	2 772	4 704
Краткосрочная дебиторская задолженность	250	134 426	71 883
Краткосрочные финансовые вложения	260	-	217
Денежные средства и их эквиваленты	270	30 112	5 287
Прочие краткосрочные активы	280	-	-
ИТОГО по разделу II	290	260 617	154 773
БАЛАНС	300	516 230	365 603
Собственный капитал и обязательства			
III. СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ	Код строки	На 31 декабря 2015 года	На 31 декабря 2014 года
Уставный капитал	410	103 554	98 761
Неоплаченная часть (долей в уставном капитале)	420	-	-
Собственные акции (доли в уставном капитале)	430	-	-
Резервный капитал	440	2 497	2 497
Добавочный капитал	450	12 311	92 282
Неоплаченная часть (долей в уставном капитале)	460	45 631	11 165
Чистая прибыль (убыток) отчетного периода	470	-	-
Целевое финансирование	480	-	-
ИТОГО по разделу III	490	275 993	204 705
IV. ДОЛГОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
Долгосрочные кредиты и займы	510	-	-
Долгосрочные обязательства	520	9 803	31 518
Отложенные налоговые обязательства	530	-	-
Прочие долгосрочные обязательства	590	32 183	208
Резервы предстоящих платежей	550	-	-
Прочие долгосрочные обязательства	560	5 899	-
ИТОГО по разделу IV	590	47 885	31 726
V. КРАТКОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
Краткосрочные кредиты и займы	610	28	26 675
Краткосрочная часть долгосрочных обязательств	620	-	3 793
Краткосрочная кредиторская задолженность	630	188 578	98 381
В том числе:			
по поставкам, подрядчикам, исполнителям	631	37 553	74 633
по авансам полученным	632	102 158	865
по налогам и сборам	633	16 056	6 730
по социальному страхованию и обеспечению	634	5 138	2 891
по оплате труда	635	14 697	8 438
по лизинговым платежам	636	5 784	-
собственному имуществу (учредителям, участникам)	637	-	-
прочим кредиторам	638	7 192	